

REVISTA ECONOMICĂ.

Apare odată pe săptămână.

„Revista Economică” se publică din însărcinarea și cu ajutorul institutelor de credit:

„Albina”, „Ardeleana”, „Auraria”, „Beregsana”, „Berzovia”, „Bihoreana”, „Bistrițana”, „Bocșana”, „Brădetul”, „Cassa de păstrare”, „Miercurea”, „Cassa de păstrare” Seliște, „Chioreana”, „Cordiana”, „Corvineana”, „Crișana”, „Detunata”, „Doina”, „Economul”, „Făgeșana”, „Fortuna”, „Furnica”, „Grănișterul”, „Hașegana”, „Hondoleana”, „Hunedoara”, „Iulia”, „Lipovana”, „Lugoșana”, „Luceaferul”, „Mercur”, „Mielul”, „Munteana”, „Mureșana”, „Mureșanul”, „Nădlăcana”, „Nera”, „Olteana”, „Oraviceana”, „Patriu”, „Plugarul”, „Poporul”, „Racoșana”, „Sătmăreana”, „Sebeșana”, „Selăgeana”, „Sentinela”, „Silvania”, „Someșana”, „Steaua”, „Timișana”, „Ulpiana”, „Victoria”, „Vlădeasa” și „Zlăgheana”.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 16—, pe 1/2 an K 8—.

DIRECTOR
Dr. CORNEL DIACONOVICH.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Anul V.

Sibiu, 22 August 1903.

Nr. 34.

Controlul permanent la institutele de bani.

Controlarea permanentă și continuă a institutelor de bani o pretinde atât interesul acționarilor cât și a creditorilor, dar e de lipsă și pentru susținerea renumelui bun a institutelor.

Controlul permanent trebuie să lucre în două direcțiuni. Pe cât de important este ca funcționarii să fie împedeți a manipula în dauna institutului cu depunerile spre fructificare, cambiile, efectele, conturile curente, etc., pe atât de dorit este ca activitatea directorului executiv și a direcțiunii încă să fie strict și permanent controlate. Hatârurile, acordarea de credit în mod ușuratic, jocul secret de bursă etc., pot cauza mari pierderi eventual pericol pentru un institut. Controlul îl indeplinește revisorul. Directorul executiv sau dirigentul reprezintă institutul, el încheie afacerile, controlul însă nu îl poate exercita; și de altcum sunt rari în provincie directorii executivi specialiști în afacerile de bancă. Controlorul să fie funcționarul comitetului de supraveghiere. §. 195 a legii comerciale dispune ca controlul să îl exerciteze comitetul de supraveghiere, deci pentru-ca controlul să fie permanent comitetul să aplice un revisor. Ar fi de prisos ca pe revisorul să îl aleagă acționarii, căci prin aceasta totuși nu ar scăpa comitetul de supraveghiere de datorințele impuse prin lege.

Datorința revisorului este, ca să controleze contabilitatea, manipularea valorilor, el controlează socotelile și asemnările de spese, dar urmărește cu atențiune și conducerea afacerilor și va fi sfetnicul directorului. Nu trebuie să se teamă directorii executivi; controlul nu le stîrbesce de loc drepturile ce le au, iar pentru contabilul care umblă pe căi drepte numai liniștitor poate fi, dacă există cineva care să-i constate consciințiositatea.

Natural că controlul permanent și continuu trebuie să se facă după un anumit sistem; nu mi pot închipui însă un sistem, după care practicantul ar pute să controleze pe contabil, cu atât mai puțin pe directorul executiv. Da, se poate introduce un control chiar și fără aplicarea unui revisor, acest sistem însă ar pute mulțumi cel mult pe aceia, cari doresc controlarea contabilității și a manipulațiunii valorilor; dar controlul acesta totuși va fi numai un control parțial. Contabilul poate controla pe cassar, cassarul pe contabil, dar pe amândoi nimeni, și cu atât mai puțin se poate controla conducerea, acordarea de credite, jocul secret de bursă etc.

În cele mai multe locuri contabilul și cassarul sunt condiționați subordinați directorului executiv omnipotent și dacă ar cuteza a-l face opoziție și-ar periclita postul.

Atotputernicul și bine văduțul director executiv al unui institut din provincie a comis furturi și falsificări de cambii în mai multe rânduri. Cu timpul ieșind la iveală isprăvurile lui, l-au destituit dimpreună cu contabilul, care n'a descoperit la timp manipulațiile directorului său. La vre-o câțiva ani întreb pe unul dintre membrii direcțiunii, că ce ar fi făcut direcțiunea dacă contabilul la timp potrivit ar fi atras atențiunea direcțiunii asupra manipulațiunii directorului omnipotent și care să bucura de vață mare. „L'am fi destituit, căci n'am fi crezut în adevărul spuselor sale”, fu răspunsul. Din contră revisorul, care este funcționarul comitetului de supraveghiere, raportând acestuia despre eventuale malversațiuni, ușor ar pute scăpa institutul de pagubă.

Dacă institutele introduc controlul permanent și continuu, încrederea deponenților crește, și împrejurarea, că la institut se află o persoană de specialitate care exerciază controlul, nu poate fi decât liniștitor pentru fiesce-care director executiv și dirigent.

(Csurgo)

Dénes J.

II.

În articolii apăruiți în numerii ultimi ai revistei „Magyar Pénzügy”, asupra chestiunii controlului permanent, se urzează înființarea postului de revisor permanent, fără privire la revermentul institutului, făcându-se numai deosebirea că la institutele mai mari să se creeze secțiuni de control, iar la institutele mai mici câte un post de revisor.

Înainte de toate să vedem ce să înțelegem sub institute mari și institute mici. Cred că mai corect este ca acele institute a căror bilanț nu arată un profit mai mare ca 10—15 mii coroane și la cari circulațiunea de cambii nu este mai mare de 4—5000 bucăți la an, să le numim institute mici. Astfel de institute se află în Ungaria cel puțin 400 la număr. La aceste 400 de institute numărul funcționarilor nu este mai mare de doi, și anume un cassar și un contabil. Nici unul din aceste institute nu-și poate sistemisa post de revisor, pentru-că sub împregiurări normale acești doi funcționari, pe lângă o diviziune corespunzătoare a muncii, pot isprăvi comod și punctual toate afacerile institutului. Este de prisos deci angajarea unei a treia persoane, dar nici nu este posibil, căci institutul nu poate suporta spesele împreunate cu acest post.

Și totuși la aceste institute mici se simte mai mult necesitatea controlului. Și încă din mai multe motive. Anume institutele mai mici își au sediul cu

doosebire în comune mici, unde pentru funcțiunea de membru în comitetul de supraveghiere cu greu se găsească persoane cu cunoștințe de specialitate. La institute mici așadicând și direcțiunea se ocupă numai cu censurarea cambiilor, iar conducerea o execută independent contabilul și direcțiunea subscris bilanțul prezentat de contabil adeseori chiar și fără a confronta singuraticile poziții ale bilanțului cu pozițiile corespunzătoare din maestru. Cunoșc un asemenea caz, în care contabilul a prezentat direcțiunii cu intențiune un bilanț greșit și aceasta l'a subscris fără nici o observare. Numai ulterior i-a făcut contabilul atenție pe membrii direcțiunii, că au subscris un bilanț fals. Ei bine, asemenea cazuri s'ar putea întâmpla și serios. Și tocmai ruinarea institutelor mici formează răul cel mai mare, pentru-că acestea administrează exclusiv banii oamenilor săraci, cu deosebire a acelora cari își depun filerile adunați cu greu și multă trudă.

După modesta mea părere controlul permanent să se încredințeze comisarului de Ți, cu deosebire la acele institute, unde este introdus sistemul comisarului de Ți. Comisarul își va nota în cartea purtată de el toate pozițiile de intrate și eșite și cassarul va putea licuידa bani numai contra asemnatului subscris de comisar. Comisarul se va îngriji ca de fapt numai sumele votate de comitetul de cenzurare să se licuידeze. La încheierea de Ți, saldul arătat de cartea purtată de el, trebuie să consune cu saldul coalei de cassă purtat de contabil și cu numărariul cassei. Numărariul de cassă și cambiile le ia comisarul de Ți și le incuידe. Dintre cheile cassei de fer una va fi la comisar, cealaltă la cassar.

Cambiile necesare pentru reescompt le estradă comisarul. Mandatele postale, epistolele cu bani și în genere toate valorile să se ia în primire de contabil și comisar de Ți împreună, având a confirma primirea cu subscrierea lor colectivă. Aceasta ar fi pe scurt schița unui sistem de control permanent.

Examinarea cărților este neapărat de lipsă cel puțin în fie-care pătrar de an odată. Aceasta s'ar putea face mai eștin și mai sigur numai așa, dacă fiesce-care institut mai mic va alege în comitetul său de supraveghiere un funcționar al vr'unui alt institut mai mare din apropiere. Contra unei remunerațiuni de una sau două sute de coroane va fi aplicat a primii funcțiunea aceste funcționarului ori-cărui institut și va examina temeinic cel puțin de 4 ori la an întregă manipulațiunea. În modul acesta se va ajunge acolo, că comitetul de supraveghiere va putea corespunde de fapt menirei sale. Sunt convins, că cea mai mare parte a membrilor comitetului de supraveghiere bucuroși ar ceda o sumă anumită din tantiema lor colegului specialist, pentru-că în modul acesta ar purta liniștit funcțiunea lor împreună cu grea răspundere. Un alt rezultat ar fi, că în modul acesta funcționarii de bancă ca membri în vr'un comitet de supraveghiere, ar ajunge și ei odată la un câștig lateral.

Reasumând cele expuse aflu că e de lipsă la institutele mici: instituirea comisarilor de Ți, introducerea unui strict și bun sistem de manipulațiune și cel puțin un specialist în comitetul de supraveghiere. (Tokaj).

Haas J.

III.

Este regulă generală, că acela care administrează valori sau are drept de dispunere asupra valorilor, să se supună celui mai strict control. Este irelevant că cel încredințat cu controlul este intitulat director executiv, cassar sau contabil. La fiesce-care institut ar trebui să se introducă usul, ca persoana care admi-

nistrează avere sau valori, să nu poată purta cărțile menite pentru contarea lor, cu alte cuvinte contabilului nu-i este permis a administra avere. Din partea mea aceasta o țin de cea mai mare greșală pentru-că contabilul, care totodată administrează și avere în decurs de ani de Țile ar putea face cele mai mari abuzuri fără a putea fi descoperit.

Contabilul este așa Țicând revisorul natural a tuturor acelora, cari administrează avere, deci el trebuie considerat ca parte întregitoare a comitetului de supraveghiere și cu toate-că până acum nu s'a usitat, totuși a-și afla de consult, ca pe contabil nu direcțiunea, ci comitetul de supraveghiere să l' aleagă. Recunoșc, că malversațiunile nici în modul acesta n'ar înceta cu totul, dar la tot cazul s'ar împuțina. Resultat mai bun nici prin înființarea postului de revisor nu s'ar ajunge.

La discutarea instituțiunii revisorilor trebuie să Ținem cont de două lucruri. Primul este, că institutele nici nu pot suporta spesele prea mari. AȚi la cele mai multe institute și cei mai trebuincioși funcționari sunt destul de slab plătiți, deoarece-ce profitul nu permite o remunerațiune mai mare și lucru natural că institutele nu vor fi aplicate a înființa un nou post, să Țicem cu un salar de 800.— fiorini. Iar ca două-trei sau mai multe institute să se unească, nu o Țin de consult, căci controlarea conșciențioasă a unui singur institut dă destulă ocupațiune pentru o persoană.

Nu mai puțin importantă este alegerea persoanei revisorului. În afacerile de bancă și în contabilitate, revisorul trebuie să aibă cel puțin tot atâtea cunoștințe ca și contabilul, pentru-că altcum contabilul îl poate seduce pe revisor când îi place. Iar pretensiunile unui om perfect versat în specialitatea sa cu greu le va putea implini un institut mic.

Dar dacă toate acestea s'ar putea realiza, pentru mine totuși rămâne o enigmă, că oare pe revisor cine l' va controla?

Reiszner N.

(Földes).

(După „M. Pénzügy“).

Împrumuturile de stat și conversiunea lor.

(Urmare)

Datoria de stat consolidată poate fi contractată astfel încât ea să se poată anunța din ambele părți sau să nu se poată anunța din nici o parte, și anume cu termin fix de rambursare sau fără de termin. În clasa din urmă întră renta veritabilă perpetuă, care poate fi amortisată astfel, că titlul de rentă să răs-cumpără la bursă. În clasa primă sunt rentele temporale, analoge anuităților, prin solvirea cărora într'un anumit timp se plătesc interesele și amortisarea capitalului. Tot aci se clasează împrumuturile pentru loterii, precum și acele obligațiuni, la cari sunt fixate anumite termene de amortisare, și unde prin sortare se determină seriile și numerii, cari sunt a se amortisa. Datoria poate fi în fine și de o astfel de natură, ca anunțarea să fie rezervată în ori-ce timp numai statului, nu însă și creditorului (împrumuturi terminabile, amortisabile). Titlurile acestor fel de datorii sunt cunoscute de obicei sub numele de obligațiuni de stat. La acestea se numără și multe datorii de rente ca de ex. consolele engleze. La acestea obligațiunea rentei se referă la o anumită sumă de capital, până la care statul poate în ori-ce timp efectui răs-cumpărarea. Câte odată se fixează și un termin minimal și maximal pentru rambursare, în decursul căruia administrațiunea de stat are mână liberă. Astfel între alte datorii sunt cele 5—20 împrumuturi ale Statelor unite ale Americii de Nord din anii 1860,

cari după 5 ani puteau fi rambursate și în cel mult 20 de ani trebuiau să fie replătite.

Astăzi între diferitele feluri de împrumuturi ale datoriei consolidate, locul prim îl ocupă datoria de rente. Aceste împrumuturi de rentă se emit în parte în formă de obligațiuni cu cupon de interese, cu toate că statul la acestea se obligă numai la solvirea unei rente. Astfel sunt rentele de stat în Austria, Rusia, Germania. În Franța, creditorul își acuiră numai o rentă și obligațiunea se referă numai la o sumă anumită de capital, așa fel că această sumă este exprimată în formă de interese dela un capital nominal, pentru care statul în ori-ce timp poate răscumpăra titlul de datorie. Aplicarea crescândă a datoriei de rente se bazează pe motivul, că datoria care se poate abdice din partea debitorului, sau datoria care se bazează pe anumite termene fixate pentru replătire prin obligamentul de amortisare la un timp anumit, poate deveni pentru administrația financiară foarte molestătoare. Amortisarea ușor poate cădea într'un timp, în care nu sunt mijloace disponibile sau într'o epocă în care se contractează tocmai împrumuturi pentru cheltueli extraordinare de stat. În modul acesta ușor se poate ivi cazul, că trebuie să se facă datorii nouă cu scopul de a achita pe cele vechi și încă sub condiții desavantajoase. În timpuri de războiu sau la deficite, cari sunt mai ales cauzele contragerii de împrumuturi, creditul statului naturalmente este mai mic și risicul creditorului mai mare. De această împrejurare se ține seamă prin prima mai mare de pericol, care și găsește expresia în urcarea etalonului, pe lângă care se contractează împrumutul. Asemenea se va urca considerabil și prețul de închiriere al capitalului în astfel de cazuri, mai ales în timp de războiu, fiind-că în astfel de vremuri cererea după capitaluri devine mai mare, iar ofertul din contră se reduce.

În fine cât privesc proviziunea de intermediare, aceasta încă se va urca sub astfel de împrejurări și încă nu pe nedrept. Situația strimtorată a statului în cazuri de contractări de împrumuturi sub presupțiunile expuse mai sus, va da ansă și la o altă procedare. Aceasta se manifestă într'acolo, că adese-ori statul va trebui să se oblige pentru capitalul luat ca împrumut în număr, a replăti o sumă cu mult mai mare. Când statul primesc dela creditor pentru obligațiunile sale de datorie capitalul deplin în număr, atunci emisiunea urmează al pari. Când însă capitalul primit de stat în număr dela creditor este mai mic decât suma despre care sună titlul de datorie, atunci să face emisiunea sub pari. Cu cât situația statului este mai desperată, cu atât va fi mai mare diferența între capitalul de fapt primit din partea statului și între capitalul de datorie nominal. Această diferență cade în favorul creditorului.

Plasarea (emisiunea) de împrumuturi de stat se face sau pe cale directă, unde statul se adresează direct la capitaliști, sau indirect, când statul se servesc de intermediarea unei bănci sau a unui consorțiu de bănci.

În primul caz statul poate vinde pe socoteală proprie hârtiile de împrumut (efectele de rentă) prin agenți și samsari contra unei proviziuni (împrumut en comision, de oare-ce colectarea subscripțiunilor se dă în comisiune). Acest sistem este aplicabil numai la sume mici, căci pentru împrumuturi mari prin acela s'ar produce ușor o presiune de curs, din care motiv în cazuri de emisiuni mari se purcede pe calea subscripțiunii generale. La aceasta posesorii de capitaluri sunt direct provocați a-și insinua la anumite locuri de

subscripțiune declarația de participare la împrumut. Contra solvirilor, cari mai ales se fac în rate din partea capitaliștilor creditori, aceștia primesc la acele locuri de subscripțiune pe urmă titlul respectiv de datorie. Când la o astfel de emisiune s'a scris mai mult decât suma pe care statul voiesc să o contragă ca împrumut, atunci se face o reducere în raport cu sumele scrise, avându-se mai mult în considerare plasarea capitalurilor private.

O deosebită formă va lua subscripțiunea atunci, când ea se face ca d. ex. în Franța unde creditorii se înscriu în continuu în marea carte de datorie a națiunii, deschisă la percepțiile principale de dare, cari țin la dispoziție o cantitate de titlul de rentă pentru subscribenți.

Emisiunea indirectă (negoțiată) se prezintă mai ales în formă de submissiune. Statul recearcă institute mai mari de bani, respective însoțiri de aceste (consorții) să-i facă ofert. Împrumută apoi suma, ce-i trebuie dela acela, care, sub condiții egal de favorabile se mulțumesc cu profitul cel mai mic, adică care plătesc cursul cel mai urcat. Pentru acest curs statul predă acestui institut sau consorțiu obligațiunile sale, pe cari împrumutătorul caută să le plaseze pe socoteală proprie cu cursul cel mai urcat posibil anume: prin subscripțiune, vânzare la burse sau pe altă cale, (pe sub mână).

Profitul exprimat de regulă în procente ale capitalului de împrumut, pe care îl face comisionarul (consorțiu) se numesc bonus. Acesta va fi cu atât mai mic, cu cât creditul de stat este mai mare, și cu cât în piața de bani se găsește mai mult capital disponibil. Întreprindătorii în loc să solvească direct obligațiunile la stat, pot lua garanția pentru o dobândă minimală anumită. Această formă de emisiune oferă acel avantaj, că suma dorită se procură întreagă. Toate condițiile singuratică cu privire la solvire, rate și respiruri se pot fixa d'înainte. Din contră îi va costa mult pe împrumutătorii, când aceștia vor trebui să calculeze la un profit mare din cauza unui risc urcat. De aceea emisiunea directă va fi la loc, când suma nu va fi necesar să se procure deodată în întregime, iar creditul debitorului va permite fixarea unui curs de emisiune urcat. În țări bogate în capital, cari nu au trebuință de garanția bancherului, se dobândesc cu subscripțiunea peste tot rezultate mai favorabile.

Efectele de împrumuturi se emit de cele mai multe-ori sub pari, așa că etalonul faptic ajunge să stea peste cel nominal. Cu cât interesele garantate dela nominal sunt mai mari, cu atât mai urcat va putea fi cursul de emisiune. Depinde foarte mult de felul de amortisare și de fluctuațiunile etalonului usual din țeară, dacă va fi preferabil un etalon normal scăzut cu un curs scăzut, sau dacă este a se preferi un etalon urcat cu curs urcat. Când e probabilă o scădere a etalonului și este pericol, ca statul să abdice, îndată-ce cursul s'a urcat peste pari, atunci va fi înclinare mai mare pentru efecte, cari se emit cu un curs nominal mai redus, decât pentru de acelea cu curs mai urcat.

Abziceri sunt la loc nu numai atunci, când este vorba a se amortisa datorii, ci și când statul este în poziție a contracta împrumuturi nouă în condițiuni mai avantajoase. Aceasta îndeosebi, când creditul statului s'a urcat sau când etalonul usual din țeară a scăzut. În cazul acesta statul poate proceda la reducerea intereselor, respective la transformarea datoriei (conversiuni), prin schimbarea condițiunilor de datorie,

pe baza cărora sarcina intereselor se ușurează. Astfel de conversiuni sau reducțiuni sunt recomandabile atunci, când creditul statului fiind bun, cursul s'a urcat preste pari și în consecință se pot căpăta bani cu procente ieftine.

În scopul unei sigure resolvări a măsurii aci expuse este necesar, ca administrația financiară să fie sigură de învoirea celor mai mulți creditori. Asemenea va trebui să țină la dispoziție mijloacele necesare pentru-ca să poată satisface complet eventualelor rambursări. Pe urmă se reacecă creditorii pe calea publicității a se declara. Aceia, cari consimt cu nouele condițiuni, primesc pentru obligațiunile vechi altele noue, cu coale de cupoane corespunzătoare, dacă nu cumva s'a hotărât simplu timbrarea titlilor vechi. Pentru cealaltă parte a creditorilor, cari nu aderează la conversiune, titlii de datorie vechi se răscumpără în număr. În scopul de a câștiga pe creditori pentru conversiune de cele mai multe-ori se admite și o primă de conversiune calculată procentualiter dela suma de convertit. Astfel de conversiuni însă sunt imposibile atunci, când statul s'a legat de un anumit plan de amortisare, sau când abdicarea datoriei peste tot este exchisă. Reducțiuni de interese și de împrumuturi, făcute pe cale arbitrară și fără învoirea creditorilor înseamnă faliment de stat.

Conversiunea împrumuturilor publice este din punctul de privire tehnic-financiar de o deosebită importanță, deoarece scăderea etalonului general, ce se manifestă de mai multe decenii încoace, împinge această chestiune tot mai mult în planul prim. Capitalul mobil, care astăzi, mai mult decât ori-când, preferă pentru plasare efectele cu dobândă fixă tuturor celorlalte efecte, este însuși autorul tendinței ce s'a dezvoltat la debitor de a reduce interesele datoriei sale conform cu situația dominantă. Prin aglomerarea tot mai crescândă a capitalului mobil, acesta produce o tot mai mare cerere pentru efecte cu dobândă fixă, dând ansă prin aceasta la o valorare tot mai mare a acelora.

Dar nu numai capitalul mobil singur este acela, care cauzează o restricțiune în valorisarea de capital, ci și impregiurarea, că siguritatea celor mai multe împrumuturi cu dobândă fixă a devenit mai bună în cursul timpului, anume prin aceea că referințele economice ale multor state s'au alcătuit cu mult mai favorabil. Premisele, cari au existat în timpul contractării diferitelor împrumuturi, au devenit cu totul altele, prin ceea-ce acele condițiuni, cari mai 'nainte din considerație la risic justificau un anumit etalon, s'au suspendat. În locul premiselor de mai 'nainte întră altele, cari în felul lor exerciază un efect cu totul contrar asupra naturii împrumutului. Acestea provoacă o formală strămutare a relațiunei de interes între creditor și debitor. Până când pe timpul contractării împrumutului era îndeosebi cererea după capital mai mare ca oferta, prin ceea-ce condițiunile unei emisiuni deveneau mai dificile, astăzi raportul între ofert și cerere se presentă invers. Pe lângă aceasta se mai adaugă un raport de siguritate, care în cursul timpului a devenit cu mult mai favorabil. Prin efectul acestui raport cursul începe a întrece valoarea nominală a titlilor de datorie respectivi în piața publică de bani, ceea-ce înseamnă că baza intereselor cu considerație la natura împrumutului pare a fi prea urcată. Această impregiurare este deci potrivită a escita la debitor dorința unei reduceri corespunzătoare a intereselor împrumutului. Adecă debitorul ajunge a recunoaște, că pe baza creditului său devenit mai bun, el își poate procura bani mai efțini. Proxima urmăre este, că de-

bitorul abziece vechiul contract de împrumut, și oferă creditorului o dobândă mai mică sau replătirea datoriei. Eventual debitorul găsece cu cale a-și achita deodată datoria sa, care ar avea să o replătească în decurs de mulți ani, contractând însă totodată un nou împrumut în condițiuni mai avantajoase. Conversiunea unui împrumut consistă deci într'o transacțiune financiară, prin care debitorul desființează o relațiune de datorie cu scopul ca să incheie alta nouă în condițiuni mai favorabile.

Presumpțiunile, cari condiționează conversiunea unui împrumut nu sunt însă totdeauna de natură a garanta reușita aceleia, din care motiv trebuie mai 'nainte cumpănite toate circumstanțele ce sunt de înririunță pentru o conversiune. O operațiune financiară, depinde anume și altfel de diferite impregiurări, cari pe lângă natura lor pur financiară pot să aibă și caracter juridic. Astfel din punct de vedere juridic pe baza textului obligațiunei va trebui să fie preste tot admisibilă în principiu o conversiune, căci contrar s'ar viola drepturi inscise ale creditorilor. Din punctul de vedere financiar din contră va fi de chibzuit dacă economisirea, la care se poate ajunge prin o conversiune este destul de suficientă pentru-ca o asemenea transacțiune, care de altcum este împrunată cu spese însemnate, să poată fi rentabilă. În fine trebuie să se țină cont și de aceea, dacă deodată cu retragerea titlilor vechi va fi posibilă și emisiunea celor noi. Anume spre acest scop trebuie să se cumpănască bine, dacă anumite avantagii momentane, cari se pun în legătură cu emiteria noilor titlii vor pute determina pe detentorul obligațiunei vechi cu mai mare dobândă, să o schimbe contra unei obligațiuni nouă cu dobândă mai scădută.

Cumpănite fiind toate aceste circumstanțe, va mai trebui să se ia în considerare, în interesul bunei reușite a transacțiunei, încă și alte impregiurări. Astfel este de deosebită importanță timpul în care se procede la conversiune. Căci nu poate fi absolut irelevant, dacă în piața liberă sunt bani în abundență sau bani puțin, cu alte cuvinte dacă prevalează cerere sau ofertă de capital.

Mai departe depinde foarte mult de dispoziția momentană a pieței însăși. Toate aceste momente trebuie chibzuite înainte de ce se va procede la resolvarea unei asemenea transacțiuni financiare. Iar fiind-că pentru judecarea acestor factori sunt necesare cunoștințe de specialitate și circumspecțiune, resolvarea financiară va trebui să se încredințeze unui institut de bancă, mai ales când se tractează de capitaluri însemnate. Un institut de bancă, prin ajutorul conexiunilor sale de afaceri, este în situație a mijloci astfel de operațiuni în mod corespunzător și cu succes. Banca inițiază pe urmă procedura întregi transacțiuni în modul, că primesce dela contrahentul împrumutului noii titlii, ce au să se emită, cu un curs fixat, după învoială, obligându-se totodată a'i desface în piață până la un anumit timp. Este treaba institutului apoi a observa impregiurările, sub cari acela va pute plasa titlii cu un profit corespunzător.

Totodată institutul de bancă se angajează la răscumpărarea vechilor titlii abdiși, pentru care operațiune debitorul de regulă plătesce o sumă pausală separată. Eventuale favoruri ce sunt a se acorda capitalistului la schimbarea titlilor, sunt chestiune de specială învoială între emitent și bancă, cari se stipulează la încheierea transacțiunei și se rebonifică separat.

Chestiunea, că în ce fel se poate dobândi o economisire suficientă la o conversiune, constitue partea

pur tehnic-financiară a acelei transacțiuni și se poate rezolva din diferite puncte de privire. Imprumuturile fiind de natură diferită, condițiile de conversiune încă învoalvă diferite moduri,

Până când convertirea unui împrumut neamortisabil se poate face singur numai pe calea scurtării etalonului, împrumutul amortisabil admite două feluri de conversiuni favorabile. Modul cel mai usitat este acela al scurtării dobândii în legătură cu lungirea termenului de amortisare în scopul de a produce cote de amortisare mai mici. Pe lângă această formă ocără și conversiuni efectuate pe baza scurtării simple a etalonului, lăsându-se la o parte lungirea timpului de amortisare. De deosebit interes este conversiunea împrumuturilor de losuri cu interese, deoarece-aceea constituie o inovațiune, care abia în timpul mai nou a ajuns să se aplice practice. Procedura de convertire la efectele de losuri cu dobândă este așa, că acelea se schimbă contra titlilor de rentă egali în valoare, însă cari sunt cu o dobândă mai mică. Totodată se pot sorta toate premiile stipulate, deodată. Abstragând de reducerea etalonului, detentorul losului nu este scurtat, căci este egal, dacă sortările urmează successive în cursul unui număr de ani, sau dacă se fac deodată. Dacă de exemplu cade un câștig asupra unui los la acea sortare, care ar fi trebuit să se facă abia după zece ani, atunci suma cu care se escontentează posesorul aceluși los la convertirea efectului, va reprezenta suma efectivă a câștigului, scontată pe zece ani. În modul acesta se satisface calității efectului de los, iar acele piese, cari se sortează cu câștigurile cele mai mici, rămân ca obligațiuni simple, pentru cari emitentul ar trebui să solvească dobânda fixată la emisiune. Acum aceste obligațiuni însă se convertesc în titluri de rentă amortisabilă cu dobândă scădută, însă fără desavantajiu pentru detentori, anume astfel, că acestora, ca și la fie-care altă transacțiune de soiul acesta, li-se dă voie a schimba titluri vechi pentru titluri noi cu interese mai reduse, sau contra primirii valorii nominale în număr.

Relațiunea în care statul intră față cu creditorii sei prin contractarea de împrumuturi de stat, doctrina dominantă o timbrează de relațiune strictă de drept privat. La întrebarea, că sub ce instituție a dreptului privat poate fi subsumată juridice contractarea de datorii de stat, atât la datorile rambursabile cât și la cele nerambursabile, se poate răspunde diferit. Când datoria de stat este rambursabilă atunci juridice există un contract de împrumut și documentul redactat asupra acestui contract este o obligațiune. Când însă datoria de stat nu este rambursabilă, ci creditorului statului i-s'a promis numai solvirea unei rente anuale, atunci relațiunea de drept constituie o cumpărare de rentă.

(Din „Compendium der praktischen Volkswirtschaft“, de Dr. Ludwig Grossmann (p. IV.) Viena, 1902.) #

Băncile hipotecare în Ungaria în 1902.

La finea anului 1902 au existat în Ungaria în total 22 de bănci hipotecare, adică institute, cari pe baza împrumuturilor hipotecare acordate, emit scrisuri fonciare. Din aceste 22 de bănci hipotecare s'au aflat 12 în capitală și 10 în provincie; între acestea din urmă și una românească („Albina“). Starea împrumuturilor hipotecare în anuități a tuturor institutelor hipotecare la finea anului 1902 a fost în total

de K 1.525.333.381-20, din care la institutele din capitală K 1.386.225.047-86 și la cele din provincie K 139.158.333-34. Pe baza acestor împrumuturi hipotecare în emis institutele din capitală scrisuri fonciare în sumă de K 1.341.828.900— și cele din provincie scrisuri fonciare în sumă de K 131.740.300—, în total s'au emis deci scrisuri fonciare în sumă de K 1.473.569.200—. Realitățile luate de basă la acordarea împrumuturilor hipotecare reprezintă în total o valoare de K 4.092.345.964-24, anume K 3.714.986.821-25 la băncile din capitală și K 377.359.142-99 la cele din provincie.

Proporțiua medie de însărcinare a realităților a fost la băncile din capitală de 37-31% și la băncile din provincie de 35-82%. Fondurile speciale de garanție al scrisurilor fonciare reprezintă la cele 22 de bănci hipotecare din țeară suma de K 78.636.221-83, anume K 66.310.951-73 la băncile din capitală și K 12.325.270-10 la cele din provincie și formează la cele dintâiu în mediu 6-31% și la cele din urmă 9-36% ale circulațiunii scrisurilor fonciare. *

Expozițiua industriașilor din Sibiu.

Sunt abia 10 luni dela data, când în „Casa societății“ (Gesellschaftshaus) din Sibiu s'a ținut frumoasa expoziție românească arangată de „Reuniunea română agricolă din comitatul Sibiului“, și o altă expoziție, a *industriașilor din Sibiu*, s'a aranjat în aceeași localitate. Este o expoziție frumoasă, de mare interes nu numai pentru exposanți și pentru poporul săsesc în genere, ci foarte instructivă și pentru meseriașii noștri și pentru poporul românesc. De aceea ea merită să fie cercetată de toți, cari se interesează de înaintarea industriei și de progresul economic al poporului în genere.

Expozițiua a fost aranjată de Reuniunea cetățenilor și industriașilor (Hermannstädter Bürger- und Gewerbeverein) și deschiderea ei s'a făcut Sâmbătă în 15 August st. n. la orele 11 din partea deputatului dietal Dr. Gustav Lindner, presidentul comitetului arangator al expoziției, și în prezența notabilităților publice bisericesti, militare și civile, a membrilor consiliului comunal, a o mulțime de industriași și numărös public, domni și dame din Sibiu.

Presidentul a pornit din faptul istoric, că în Sibiu comerțul și industria sunt împământenite de secole, vorbesc de breasla industrială din 1376, de timpul de înflorire a industriei săsesci din secol. 15 și 16, de comerțul extins săsesc în evul mediu și de burghezimea puternică din acele zile, care în timp de războiu apăra cu statornicie bastioanele ridicate din puterile proprii, iar în timp de linisce se indeletnicea cu lucrările păcii. Apoi vorbitorul a înșirat cauzele, cari au împiedecat în decursul timpurilor până în prezent dezvoltarea industriei și comerțului săsesc: nesfârșitele războaie turcesci, degenerarea breslelor și întreașă formațiunea vieții economice peste tot. Astăzi industria se poate susține numai prin lupte grele în contra periculoasei concurențe a industriei mari, în contra reștrîngerii tot mai mult a teritorului de desfăcere a mărfurilor, cum și a reducerii condițiilor economice de trai. Industria se poate susține numai prin ajutor propriu cu scop conscient bine determinat, prin valorarea practică a principiului de asociațiune, prin stimularea culturii solide de specialitate, prin întrebuișarea celor mai avantajoase moduri de exploatare și înainte de

toate prin muncă cinstită, neobosită și fără muștrare. Expoziția prezentă încă își mulțamește născerea sa acestei convingeri. Ea voiesce să arate în mic situațiunea de ași și capabilitatea de prestațiune actuală a meseriilor și industriei din Sibiu după un interval de 15 ani.

După aceste vorbitorul arată, că ministrul de comerț a dăruit în scopul expoziției K 600—, și că au mai pus la dispoziție ajutoare în bani: camera de industrie și comerț din Brașov, comisiunea economică a comitatului Sibiu și instituturile de credit săsesci din Sibiu.

În fine între altele vorbitorul își exprimă dorința ca experiențele făcute în această expoziție să influențeze în mod rodnic lucrările industriale, și ca *consumenții* să spriginească produsele industriale din loc vrednice de spriginit,

Exposanți sunt 271, între cari și câțiva meseriași și sodali români și maghiari.

Iată acum și ramii de industrie mai însemnați ce sunt reprezentanți în expoziție:

Produse de ale fabricanților de casse. Flori artificiale și naturale. Produse de ale fabricanților de ciorapi. Țesături mecanice: pânză și pănură. Apoi brânzării, miere, vinuri, cârnării, articole de bucătărie, turte, făină, articole de curelărie, de pielărie, de văpsitorie, numeroase articole de croitorie, numeroase mobile, o sală de școală mobilată, un altar de biserică, vinarsuri și lichoruri, săpunuri și articole de parfumărie, cofetărie și tapetărie, articole de modă, de pantofari, de juvelieri, de dentiste, haine pentru dame, o grupă de plante foioase, mai departe o colecțiune de mobile și monede vechi, cum și alte antichități de ale patricienilor sași, apoi documente publice din sec. 16 și 17.

Urmează apoi lucrări de dogărie, articole din fabricile de spodiu, articole din lăcătușeria de arhitectură și de artă, de tinicherie, de perii și pene, de compactorie, de olărie, de împletituri de nuiele, de cântare, de strugărie, de sculptori, de porcelan, pălării de paie, de păr și de mătăasă, flori artificiale, lucrări de puscași, de peptenari, de măsari, de sitari, de friseuri, de șelari, o colecțiune a școlii pentru lucru femeesc și lucrări de acest fel ale altor firme, apoi lucrări tipografice, fotografice, de artă și de optică.

În curtea aparținătoare Casei societății este improvizată o hală imponentă în care sunt expuse multe feluri de mașini agricole, etc., cară, căruțe, calese.

În curte mai este expusă o grupă de flori naturale ale societății de infrumșetare, monumente de granit și marmoră, articole din ciment, trepte terrazzo, table de mozaic, etc. Apoi în câteva odăi ale pavilionului permanent din curte sunt expuse tablouri, fotografii, obiecte de sport, de turiști, icoane, embleme, cartă în relief a munților Făgărașului, o cartă în relief a o parte din orașul Sibiu, etc., etc.

Chiar și numai această icoană palidă ne arată, că expoziția industrială a compatrioților noștri sași cuprinde în sine articole aproape din toți ramii industriilor, cari satisfac multele trebuințe ale vieții.

Repetăm: expoziția e foarte instructivă și pentru noi Români și datorită avem ca să tragem și noi folioase practice din această — ca să-i dăcem așa — școală deschisă cât-va timp pe seama tuturor.

Expoziția va ține până la 20 Septembrie st. n. a. c. și va fi deschisă în toate zilele dela oarele 8—12 a. m. și dela 2—6 p. m. S.

JURISDICȚIUNE.

Competința de timbru a cambiiilor bianco (neumplute). Cambiile din cari lipsesce data emiterii ori scadența, intrucât nu se vede din însuși textul lor, că durata lor este mai lungă de 6 luni, sunt a se timbra după scala II. (Jud. admin. Nr. 6169/1902).

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, 20 August 1903.

Situațiunea pieței internaționale de bani continuă a fi încordată și este aproape sigur că în curând Banca Angliei va trebui să-și urce etalonul la 4%, ceea-ce va avea fără îndoială efect și asupra celorlalte piețe de bani.

În Berlin discontul privat iarăși a crescut cu $\frac{1}{8}\%$ la $3\frac{1}{8}\%$ astfel că diferența de $\frac{3}{4}\%$ între etalonul oficial și cel privat va dispărea în curând cu totul. În Londra discontul privat s'a urcat la $3\frac{3}{16}\%$, iar pentru împrumuturi scurte s'au plătit $2\frac{1}{2}$ — 3% . În Paris discontul privat a fost de $1\frac{7}{8}$ — 2% .

În piața internă de bani încă se arată o vedită tendință de urcare a etalonului, care în Viena a crescut la $3\frac{1}{3}\%$ și în Budapesta la $3\frac{1}{4}\%$. Discontul privat de bursă a fost $3\frac{1}{4}\%$, cambii de ale morilor sub $3\frac{1}{2}\%$ nu s'au putut plasa, iar cambii comerciale s'au discontat dela $3\frac{5}{8}\%$ în sus.

AGRICULTURĂ.

Situațiunea agricolă.

În Ungaria. Situațiunea agricolă la 10 August a. c. a fost prezentată de ministrul de agricultură ung. în modul următor:

În decada primă a lunii August a domnit în toată țeara timp statornic și uscat. În lipsa ploilor în unele regiuni cucuruzul, cartofii și strugurii au regresat. De altă parte timpul uscat a favorizat secerișul, căratul și treeratul. În cele mai multe părți ale țării s'a treerat deja și rezultatul în privința cuantitativă e ceva mai favorabil de cum se spera. Pagubele cauzate de exundări, grindină, secetă, rugină, insecte, vermi ș. a. sunt evaluate la $2\frac{1}{2}\%$. În ce se referă la calitatea recoltelor, grăunțele sunt grele, în unele locuri sunt chiar frumoase și nu lasă nimica de dorit; totuși în multe regiuni oamenii se plâng asupra colorii bucatelor. În multe locuri grâul e palid, orzul în puține locuri e frumos și alb, ovésul de asemenea e de calitate slabă în numeroase locuri.

Grâul de toamnă s'a secerat — cu puține excepțiuni — în toată țeara, asemenea și grâul de primăvară. Recolta corespunde în cea mai mare parte așteptărilor.

Sęcara și îndoiturile au dat o recoltă mijlocie și bună mijlocie.

Orzul de toamnă s'a treerat cu rezultat satisfăcător. Orzul de primăvară corespunde așteptărilor în privința cuantitativă, dar nu corespunde tocmai deplin în privința calitativă.

Ovésul a dat o recoltă bună mijlocie atât în ce privește calitatea cât și cuantitatea.

La 10 August situațiunea recoltei cerealelor era evaluată astfel:

	Teritoriul cultivat în jug.	Media recoltei per jug. cat. în măși metr.	Recolta an. 1903 în măși metr.	Recolta an. 1902 în măși metr.
Grâu . .	5.650,000	7-19	40.629,700	46.507,113
Starea la 30 Iulie	—	6-85	39.730,100	—
Săcară și îndoiture	1.892,450	6-46	12.233,400	13.606,722
Starea la 30 Iulie	—	6-18	11.990,800	—
Orz . .	1.782,600	7-35	13.109,700	13.575,100
Starea la 30 Iulie	—	6-95	12.714,900	—
Ovės . .	1.712,900	6-83	11.706,700	12.019,477
Starea la 30 Iulie	—	6-61	11.614,600	—

Din datele aceste se vede, că la 10 August rezultatele recoltei cerealelor au fost evaluate mult mai favorabil de cât mai înainte. Singur la ovės se arată o scădere. Și s'a obținut acest rezultat mai favorabil, cu toate — că la 10 August s'au detras din cifrele de mai înainte: la grâu 83,000 jug. cat. arate de nou în primăvară și 144,378 jug. stricate de exundări și alte întâmplări elementare, cari au dat un minus de 1.634,900 măși metrice de grâu, la săcară și îndoiture s'au detras în total 112,000 jug. cari au dat un minus de 723,500 măși metrice, la orz s'au detras în total 8,340 jug. cari au dat un minus de 61,300 măși metrice, iar la ovės s'au detras 43,900 cari au dat un minus de 299,800 măși metrice.

Cucuruzul se desvoaltă favorabil în toată țeara. Excepțiune fac plantele cultivate în pământ năsipos, cari în multe locuri au început a se vesteți, și neurmând ploi vor peri cu totul. În părțile transilvane cucuruzele întârțiate în desvoltare din cauza timpului nefavorabil nu s'au recules nici până la aceasta dată.

Cartofii au putețit în multe locuri din cauza ploilor, iar în timpul din urmă au fost împedecați în desvoltare de seetă.

Legumele așteaptă ploaie, în genere însă stau bine.

Păstăioasele dau recolte satisfăcătoare.

Varza se desvoaltă bine, totuși în multe locuri ea duce lipsă de ploaie.

Meiul și hrișca se recoltează cu rezultat satisfăcător.

Hemeiul timpuriu dă rezultat slab, cel mai târziu promite un rezultat mai favorabil.

Cânepa și inul în genere au dat rezultate satisfăcătoare.

Tutunul cu puține excepțiuni dă o recoltă bună.

Napii de zahar și de nutreț se desvoaltă în genere satisfăcător, în singuraticile locuri foarte bine.

Nutrețurile artificiale. Cositura a doua de trifoiu a dat recoltă mai bună de cât prima cositură. A treia și a patra cositură de luțernă a dat rezultat satisfăcător.

Cucuruzul de nutreț începe a se vesteți în unele locuri. Mohorul duce lipsă de ploaie.

Livețile și pășunile au mare trebuință de ploaie. Otava a dat o recoltă ca și fênul, în unele locuri chiar mai bună.

Viile promit în genere recoltă slabă.

Dintre poame, prunele dau recoltă satisfăcătoare, merele și perele în partea cea mai mare recoltă slabă.

SOCIETĂȚI FINANCIARE ȘI COMERCIALE.

„Agricola“ bancă de credit societate pe acțiuni în Lugoș este numele unui nou institut de bani înființat de curând în Lugoș, cu capital social de K 50,000.— împărțit în 250 acțiuni à K 200.— Membrii direcțiunii sunt: Dr. Pachomie Avramescu, Eutimiu Barbulescu, Stefan Cărăbaș, Nicolae Franți, Francisc Hoban, Ioan Ivanovici, Isidor Chirița, Alexandru Mureșan și Vasile Petrovici.

Nu seim intru cât corăspunde nou înființatul institut unei trebuințe reale în părțile Lugoșului, unde și așa sunt deja destule institute de bani, (chiar în Lugoș 9 la număr) credem însă că la tot cazul ar fi mai consult dacă Românii din părțile acelea s'ar grupa cu toții în giurul băncilor românesce deja existente, decât să înființeze institute noue de concurență.

CRONICA.

„Agitațiuni contra băncilor noastre“. În numărul său dela 13 August a. c. (Nr. 33) „Magyar Pénzügy“ reproduce și al doilea articol apărut sub titlul de sus în Nr. 32 dela 8 August a. c. al „Rev. Economice“.

*

Circulațiunea monetelor în semestrul I. 1903. În semestrul I al anului curent s'au bătut monete de argint în valoare de K 79.207,902.— monete de nichel în valoare de K 18.000.000 și monete de aramă în valoare de K 6.422,956, în total deci monete în valoare de K 103.630,858.— Monetele de argint și nichel s'au pus toate în circulațiune, pe când din cele de aramă numai K 4.178,386.—, rămânând în deposit K 2.244,570 exclusiv în aramă.

*

Însoțiri economice sêrbesci. Pe teritoriul țêrilor coroanei ungare funcționează de present 140 de însoțiri economice sêrbesci, grupate în giurul a două instituțiuni mai mari: a Asociațiunii însoțirilor agricole sêrbesci și a Asociațiunii însoțirilor de economi sêrbi, ambele cu sediul în Agram. Însoțirile aparținătoare acestor două centrale au avut la finea anului 1902 3799 membri, a căror avere se cifra cu K 21.652,776. Din averea aceasta au fost imobiliile 39,000 jug. cat., însărcinate cu împrumuturi în sumă de K 2.230,462. în cursul anului 1902 însoțirile acestea au acordat împrumuturi în sumă de K 620,828 și au primit deposite spre fructificare în sumă de K 209,306. *

DIN REUNIUNI.

Expoziție de vite aranjată de despărțământul „Zernești“ al Asociațiunii. Din incidentul adunării cercuale a desp. „Zernești“ al Asociațiunii, ținute în Tohamul vechiu la 2 August a. c. s'a aranjat și o expoziție de vite, la care 48 de exponenți au expus 107 capete de vite (boi, vaci și viței). Despărțământul a distribuit cu această ocaziune 15 premii. Iată o lucrare din cele mai folositoare, care încape foarte bine în cadrul activității despărțământelor Asociațiunii, și care ar fi de dorit să se generalizeze în toate despărțământele.

r.

Bursa de efecte din Viena și Budapesta.

Cursul din 19 August 1903.

‰	V A L O R I	Viena	Bpesta
		vinde	vinde
	Datoria publică comună.		
		v. cor.	p. 100 k.
5	Renta unit. în hârtie, Mai, Nov., 16‰ dare	100-35	101-80
5	" " arg. Ian., Iulie, 16‰ "	100-25	101-80
4	Losuri d. a. 1854 à fl. 250— v. c. 20‰ "	179—	170—
5	" " " 1860 à fl. 500— " 20‰ "	154-50	156-75
5	" " " 1860 à fl. 100— " 20‰ "	185—	188—
—	" " " 1864 à fl. 100— " 20‰ "	249-50	251—
	Datoria publică austriacă.		
4	Renta austr. aur., scut. de dare	121-10	121-50
4	" " Cor.	100-75	101-25
3½	" " de invest.	92-80	—
	Datoria publică ungară.		
4	Kenta ung. aur, ... scut. de dare	119-90	120-50
4	" " Cor. . . . . " " "	98-60	98-90
3½	" " " " " " " " " " "	90-10	90-75
4	Impr. ung. cu premii à 100 fl. " " "	205—	205—
4	" p. regul. Tisei . . . . . sc. de dare	157-50	157-50
4½	Oblig. de regalii croat-slav. " " "	—	102-50
4	Impr. p. regul. Porților de fier " " "	89-30	89-50
4	Oblig. rurale croato-slavone " " "	100-25	100-25
4	" " ungare " " "	99-45	99-50
	Alte datorii publice.		
5	Los. p. regularea Dunării, à 100 fl.	283-50	—
4	Obl. Soc. Temeș-Bega	98-35	99-25
5	Imp. cu prem. al orașului Viena	105-60	—
2	Oblig. " " sârbesci à 100 fr.	89—	—
—	Oblig. cu premii a C. fer. ture. à 400 fr.	120-40	—
—	Impr. bulgar 1889	106-45	107-50
	Scrisuri fonciare și a. a.		
4	Inst. de Cred. fonc. austr.	100-30	—
3	" " " cu premii, 1880	291—	—
4	Banca austro-ungară 40½ ani	101-60	101-40
4	" " " 50 ani	—	101-40
4½	Banca com. ung. Pesta	100-50	101—
4½	Obl. com. ale Băncii com. ung., Pesta, repl. 110‰ in fl.	107-40	109—
4	Obl. com. ale Băncii com. ung., Pesta, 50½ ani	99-75	101—
4	" " " I Casse de pâstr. patriot., Pesta	98-40	99—
4	Inst. de credit fonciar ungar	100—	100-25
3½	" " " hipotecară " " "	99-50	91-50
4½	Banca hipotecară ungară	100-75	101—
4	" " " " " " "	101-15	99-85
4	" " " " cu premii	267—	132-60
30‰	Banca hip. ung. cu premii	—	113-25
5	Albina, Sibiu	—	102—
4½	Cassa de păstrare Sibiu, em. IV.	—	102-50
4½	Inst. de credit fonciar Sibiu, em. VI.	—	102-25
	Losuri.		
	Basilica, à fl. 5—	19-85	20-50
	Credit, à fl. 100—	442—	442—
	Clary, à fl. 40— v. c.	178—	—
	Buda, à fl. 40—	173—	175—
	Pálffy, à fl. 40—	178—	180—
	Crucea roșie austriacă, a fl. 10—	55—	56—
	" " ungară, à fl. 5—	27-50	28-50
	Rudolf, à fl. 10—	72—	—
	Salm. à fl. 40— v. c.	231—	—
	Salzburg, à fl. 20—	82—	—
	St. Genois à fl. 40— v. c.	280—	—
	Impr. cu prem. al oraș. Viena, 1874	476—	—
	Triest, à fl. 50—	250—	—
	„Jó sziv“, à K. 4—	—	10-25
	Valute.		
	Galbini austr. sau ung.	11-38	11-39
	" c. reg.	11-34	11-32
	Napoleond'or (20 franci sau 8 fl. v. a.)	19-07	19-10
	20 Marce germ. aur	23-55	23-55
	Ruble rusesce de hârtie per bucată	—	2-54
	Bilete germ. 100 M.	117-55	117-67
	" franc. 100 Fr.	—	95-30
	" ital. 100 Lire	95-35	95-40
	Ruble, bilete, 100	254-25	—
	Lei românesci, 100	—	95-40

Prețul per bucată

Bursa de mărfuri din Budapesta.

Cursul din 19 August 1903.

Grâu de Bănat (nou)	per 50 kg. vinde . . .	7-25	7-55
" " Tisa (nou)	" " " " . . .	7-30	7-75
" " Pesta (nou)	" " " " . . .	7-20	7-70
" " Alba-reg. (nou)	" " " " . . .	7-30	7-75
" " Bacica (nou)	" " " " . . .	7-35	7-60
Secară (nouă)	" " " " . . .	5-90	6-10
Orz (nou)	" " " " . . .	5-30	5-70
Ovės	" " " " . . .	5-45	5-80
Porumb	" " " " . . .	6—	6-25
Rapiță	" " " " . . .	10-50	10-90
Untură de porc B.-Pesta	" " " " . . .	—	64-50
Slănină (clisă)	" " " " . . .	55-50	57-50

Bursa de București.

Cursul din 15 August 1903.

Renta amort. 1881 de 5‰	vinde Lei	100¼
" " 1892 5‰	" " " "	99¾
" " 274 mil. 4‰	" " " "	88½
" " 1898 4‰	" " " "	88½
Fonciare rurale 5‰	" " " "	100
" " 4‰	" " " "	89¼
Seris. fonc. urb. București 5‰	" " " "	98¾
" " Iași	" " " "	83¾

„SĚLĂGIANA“

institut de credit și economii soc. pe acții în Jibou.

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de **practicant** la institutul de credit și economii „Sălăgiana“ în Jibou, (Zsibó — Szilágy megye), cu salariu anual de K 720.—

Doritorii de a ocupa acest post, sunt recercați a-și trimite următoarele atestare:

1. Atestat de botez.
2. Atestat despre absolvarea unei școli superioare de comerț.
3. Atestat despre conduita morală, până în 29 August st. n. la direcțiunea institutului „Sălăgiana“.

Jibou, 15 August 1903.

Nr. 52. (1-2)

Direcțiunea.

În editura Delegațiunii Bancilor Române
au apărut:

Problemele Reformei Bancilor,

de Dr. C. Diaconovich.

Prețul: broș. K 1.—, leg. K 1-50.

Anuarul Bancilor Române

An. I (1900). An. II (1901). An. III (1902). An. IV (1903).

Prețul: câte K 3.—.

Se comandă la Administrația „Re-
vistei Economice“ în Sibiu (Nagyszében).